

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

4 musikbibliotekarier och 5 bibliotek

Rapport från IAML's konferens i Montreal

Från musikbibliotekarie till
systemförvaltare

Musik har alltid funnits som en
ingrediens i livet

Arkiven och biblioteken är som en
bordunton i verksamheten

Musikliv i balans satte fokus på
jämställdheten i musiklivet

25:-

nr.3
2012

KALENDARIUM 2012

• NORDIC SOUND STATION

Plats: Eskilstuna

Tid: 8–10 november 2012

Musikbibliotekarie Stefan Wistrand har arbetat med arrangemanget.

• Nätverksträff för musikarkiv

Tid: 22–23 november

Plats: Arkivcentrum Syd i Lund

Anmälan till patrik.sandgren@kultur.lu.se

• Nordiskt Baltiskt möte samt Svenska musikbiblioteksförningens årsmöte och 60-årsjubileum

Tid: 18–19 april 2013

Plats: Musik- och teatermuseet i Stockholm

Utsikt mot Jacques Cartier-bron på en båtutur på Saint Lawrence-floden, Montreal. Läs mer om IAML i Montreal på s. 16. Foto Johanna Grut. På omslaget ser du en utställning från Radiohuset. Foto Lena Nettelblatt.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörens ruta	12	Arkiven och biblioteken är som en bordunton i verksamheten
4	4 musikbibliotekarier och 5 bibliotek	14	Musikliv i balans satte fokus på jämställdheten i musiklivet
6	Det har alltid varit jag och musiken	15	Webbredaktör för SMBF, På nytt jobb
9	Musik har alltid funnits som en ingrediens i livet	16	Rapport från IAML's konferens i Montreal
10	Från musikbibliotekarie till systemförvaltare	19	Summary in English
11	Musik i konsten – en katalog från Musik- och teaterbiblioteket	20	Det kom ett brev ...

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksförningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelblatt
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm

08-519 554 10 lena.nettelblatt@muslib.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 250:-, institutioner 400:-, veteraner,
studerande, arbetslösa 125:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära kollegor

Iskrivandets stund är jag på väg hem från en intensiv och underbar vecka i Montreal. Det här året var Kanada värdar för årets konferens som var belägen i ett soligt och varmt Montreal. En otroligt välorganiserad och trevlig konferens, och som alltid bjuder konferensen på mycket inspiration och ett stort nätverk.

I vår bransch som musikkbibliotekarier, oavsett vilken sorts bibliotek vi är på, så är nätverket väldigt viktigt. Ofta är vi ensamma på arbetsplatsen inom just vår profession och alla behöver vi bolla med någon ibland. Någon som har samma kunskap och jobbar med liknande saker. Under konferensen hör man att det är tuffa tider och besparingar både här och där, därför är det ännu viktigare att göra vårt arbete synligt. För vårt arbete är viktigt - utan kultur överlever inte människan. Och alla behöver få ett sammanhang i sin tillvaro - där kommer musiken och kulturen in både som forskningsämne och som utövande.

I Musikbiblioteksnytt kan du läsa mer om konferensen, på vår facebook och blogg finns det rapporter och länkar direkt till webbsidor. IAML har fått en

Foto: Ingemar Jobansson

ny webbredaktör. Han heter Andrew Justice och arbetar med Audio and Digital Services på University of North Texas och är ordförande i Texas Music Library Association. I samband med ny webbredaktör vill jag uppmana alla att skapa konto på IAML:s webbsida www.iaml.info/en under Create new account. All röstning kommer framöver att vara elektronisk vilket innebär

att alla måste ha ett konto.

Sist men inte minst - du är väl med i vår mejlinglista - musikkbiblioteksforum och vän med Smbf på Facebook?

Många varma hälsningar

Birgitta Sparre

Redaktörens ruta

Detta nummer kallar jag för radionumret eftersom flera artiklar handlar om arbetet på Sveriges radio Förvaltnings AB (SRF). Jag vill visa att det finns musikkbibliotekarier på många ställen - inte bara på de vanliga folk- och högskolebiblioteken. Inom Sveriges Radio och TV finns en otrolig kulturskatt som förvaltas väl av alla arkiv- och biblioteksarbetarna. Laine Lasmanis-Wikmark uttrycker sig så fint när hon säger att arkiven och biblioteken är som en bordunton i verksamheten. Så kan vi nog se på bibliotek

och arkiv lite större i samhället - vi är som en bordunton - som arkiverar och tillhandahåller kulturarvet för framtiden. I detta nummer får nu träffa några av våra medlemmar, musikkbibliotekarier med olika arbetsuppgifter inom SRF: Laine Lasmanis-Wikmark, Susanne Fähræus, Gunnel Jönsson och Evabritt Selén som också är radiopratarer och skivsamlare. Du kan också läsa Annika Simms rapport från konferensen i Montreal i somras, om jämställdhetsarbete i musiklivet, om vår webbredaktör Ove Wahlqvist, om

Mattias Arveheim, Armens musikkår och om bildkatalogen Musik i konsten.

Mycket nöje!

Lena Nettelblatt

www.musikkbiblioteksbloggen.blogspot.com

www.smbf.nu

musikkbiblioteksforum@listserv.kb.se

www.facebook.com/ (Musikkbiblioteksföreringen)

Find us on
Facebook

4 musikbibliotekarier och 5 bibliotek

||| Lena Nettelbladt

Inom radio och TV finns en otrolig kulturskatt som kanske är okänd för många. Följ med in i Radiohuset och jag ska visa vad som finns och möt några av dem som arbetar här. Vi börjar med organisationen: Sveriges Radio Förvaltnings AB, (SRF) är ett serviceföretag för ägarna de tre programbolagen Sveriges Radio (SR), Sveriges Television (SVT) och Utbildningsradion (UR). SRF är indelat i Administrativa tjänster, Facilities och Programservice.

Programservice innehåller fem arkiv/bibliotek: Dokumentarkivet, Radioarkivet, Research, Grammofonarkivet och Musikbiblioteket. Alla använder söksystemet Trip och databasen GAMBA. Gemensamt är också att alla frågor statistikförs; vem som är kund och hur lång tid frågan tog. Kunder är Sveriges radio, Sveriges television eller Utbildningsradion.

Radioarkivet

Kort historik: Radiotjänst startade sina sändningar i januari 1925. 1931 installerades ett inspelningsverk och inspelningarna gjordes på lackskivor. Man sparade program mycket selektivt i början. Första sparade inslaget i Radioarkivet är från den 13 juni 1931, Sven Jerring refererar från en svensk-norsk landskamp i allmän idrott på Stockholms Stadion. Förutom dagsaktuella program har arkivet cirka 230 000 band och snart är alla digitaliserade tack vare ett pågående digitaliseringsprojekt som ska vara klart i juni 2013. Åtta personer arbetar på Radioarkivet. Tre av dem arkiverar sända program i det digitala produktionssystemet Digas och registrerar dem i Radioarkivets databas GAMBA. Fem personer arbetar

Radioarkivets personal från vänster Monica Nähls, Ulf Olsson, Ann-Charlotte Stjernstedt, Stina Carlsson, Amanda Johansson, Gunnel Jönsson, Daniel Sundgren, Anna Sebelius, Susanne Fähræus, David Nygård. Foto Christer Hamp

med research och katalogisering av programmen och jag hade förmånen att få vara en av dem under åtta månader. Informationen om programmen hittar

“ “ Ibland är det bråttom att få fram rätt ljudfil som när Stefan Löfvén blev vald till partiledare.

man på olika ställen. Den kan finnas i ett kommentarsfält i den digitala filen, på redaktionernas webbsidor eller i programtablån. Om det är äldre program som läggs in i GAMBA finns informationen på bandprotokoll, katalogkort eller i tidskriften *Röster i radio TV*. Ofta måste man lyssna på programmet för att kunna katalogisera. Många program katalogiseras detaljerat och varje enskilt

inslag får en delpost med ämnesord, inslagets tid, beskrivning av innehåll och medverkande. Några av de program som föll på min lott var *Kaliber*, *Mitt i musiken*, *Klingan*, *Musikguiden i P3 med Jenny Set*, *Ligga med P3*, *Biblioteket*, *Felicia* och *Mimer*.

En stor del av arbetet är att ta emot frågor från anställda inom SR, UR, SVT och externa bolag som gör radio såsom Filt, Tredje statsmakten, SMT radio och Munck. En person har jour och det är två pass per dag 9–12:30 och 12:30–16. Frågorna kommer mest på telefon eller e-post. Ibland är det bråttom att få fram rätt ljudfil, som när Stefan Löfvén blev vald till partiledare. Vi hade tio minuter på oss att hitta och skicka en tidigare intervju med honom till Ekoredaktionen. Då steg adrenalinet! Vi kan även söka i ENPS som är en fulltextdatabas med radioproducenternas manus från pro-

gram som *Ekot*, *P1 morgon* och *Studio 1*. Ibland får man längre tid på sig för dokumentärprogram eller serier. Jag sökte till exempel ljudinslag om dioxin i fisk, aids, skolskjutningarna i Columbine, kriget i Irak, Trästocksfestivalen och Hilding Rosenberg. Man lyssnar och klipper ut inslag, märker upp ljudfilen och skickar till kunden. Ibland önskar kunden ett ljudklipp när en person säger något särskilt. Det kan ta tid att leta efter sådant. Ett exempel är när moderaternas partiledare Gösta Bohman i en intervju i ekot 1979 säger att ”Kärnkraft är inte farligare än att cykla”.

Från 1978 finns alla radioprogram på Kungliga bibliotekets audiovisuella avdelning KB/AVM och du kan söka dem i deras databas SMDB <http://smdb.kb.se/>. Läs mer om Radioarkivet i intervjun med Gunnel Jönsson här i tidningen samt i artikeln ”Musikens hårda villkor i Sveriges radios arkiv” av Carl-Gunnar Åhlén från boken *Arkiven sjunger* utgiven 2011 av Riksarkivet.

Dokumentarkivet är centralarkiv för Sveriges radio, Sveriges television och Utbildningsradion. Här finns dokument såsom avtal, protokoll och kontrakt, till exempel dokument om när Beatles kom till Sverige och medverkade i TV. Arkivet innehåller programmanus, skrifter från Utbildningsradion, publicerade böcker och insända lyssnarsbrev. Arkivet är till för medarbetarna, inte för allmänheten men forskare kan få särskilt tillstånd.

Research är som ett ”vanligt” bibliotek med böcker och tidskrifter och databaser. Här finns 80 000 titlar både fack- och skönlitteratur, tio dagstidningar och 140 tidskrifter inom kultur, politik, ekonomi och vetenskap. Kunderna kan beställa bevakning av ett ämnesområde och få hjälp med information från databaser och tryckt litteratur. Biblioteket lånar in från andra bibliotek vid behov.

Musikbiblioteket har noter, böcker och tidskrifter om musik. Här arbetar sju personer med research, inköp och katalogisering. En stor del av arbetet består i att förse Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören med noter. Se mer om arbetet på Musikbiblioteket i intervjun med Evabritt Selén.

Margareta Holdar Davidsson. Foto Lena Nettelbladt

Grammofonarkivet

Margareta Holdar Davidsson visade mig runt på Grammofonarkivet (GRA). Arkivet är det tredje största bland public servicebolag i Europa. Här finns en kunddesk där det arbetar 3 personer per pass och det är två pass per dag 8:30–12 och 12–16. Det kommer många frågor. När jag var där hade det kommit cirka 30 beställningar/förfrågningar på förmiddagen. Ett ord jag fick lära mig är ASAP, as soon as possible!

En del kunder, det vill säga producenterna som gör radioprogrammen, har tillgång till arkivet dygnet runt och kan själva gå i hyllan och sen låna sin skiva, medan andra är hänvisade till öppetiderna. GRA köper in cd-skivor men också digitala filer direkt från iTunes och Spotify. Allt man köper in får ett så kallat SR-nummer som är viktigt för

att musiken ska kunna rapporteras i verktyget Soundmouse. Genom Soundmouse ”STIM-rapporteras” musiken så att upphovspersonerna får betalt när deras musik spelas i radio eller TV. CD-skivorna digitaliseras och förvaras, liksom de inköpta digitala ljudfilerna, i det digitala lagret MediArc och katalogiseras i GAMBA. Hela CD-beståndet med 217 000 skivor är digitaliserat. Om det kommer en beställning på musik som finns på vinyl eller stenkaka så digitaliseras den och skickas digitalt till kunden. På GRA arbetar drygt 20 personer.

Sveriges radios förvaltning, SRF, står inför stora förändringar. Sveriges radio ”tar tillbaka” Radioarkivet och därför är hela Radioarkivstjänsten uppsagd från 31 augusti, 2013. Alla de fem arkiven och biblioteken har tuffa besparingskrav.

Det har alltid varit jag och musiken

||| Evabritt Selén berättar för Lena Nettelbladt

Jag gick i musiklekskola på John Ericssons gata i Stockholm för pedagog Gunhild Frendelius som skrivit böckerna *Musik för barn* 1970 och *Musik i barnträdgården* 1962. Gäster som var intresserade av hennes pedagogik kom och tittade på oss barn genom ett fönster med speglar.

Sen gick jag i musikklass i Maria skola och därefter Adolf Fredriks musikklasser till och med nionde klass. Jag gick naturvetenskaplig linje, NA på "vanligt" gymnasium. Efter gymnasiet gick jag två år på Ljungskile folkhögskola, körpedagogisk linje med Gunnar Eriksson som lärare. Mina bästa år! Vi hade hel-pension så vi kunde ägna oss åt musik hela dagarna. Jag spelade också klarinetten. Efter Ljungskile läste jag musikvetenskap på Stockholms universitet. Jag var helt enkelt tvungen att hålla på med musik. Längre trodde jag att jag skulle bli musiklärare och jag vikarierade som det ibland. Det var roligt och utmanande men svårt.

1978 började jag sjunga med Filharmoniska kören som hörde till Kungliga filharmonikerna i Konserthuset. Jag var med i 22 år tills kören lade ner år 2000. Det var fantastiskt att få sjunga med världsartister. 1983 blev jag erbjuden att spela klarinetten i Järfälla symfoniorkester. Lennart Hedwall var dirigent och att få spela med i en symfoniorkester var jätteroligt och jag var med i 1 år. Jag spelade även en del kammarmusik med vänner men när min dotter Therese var 1 år slutade jag spela klarinetten.

Sufflös och bibliotekarie

På universitetet fördjupade jag mig i min operavurm genom att läsa litteraturvetenskap och teatervetenskap. Jag skötte medlemsregistret hos Sveriges Körförbund, arbetade som timanställd bokuppsättare på Läsesalongen i Kulturhuset och var allt-i-allo på Folkoperan när Hans Hjort var chef. När jag såg en annons att Kungliga operan sökte en sufflös tyckte jag att det jobbet var för mig! Jag sökte, fick jobbet, började

Om Evabritt Selén

Evabritt Selén arbetar på Musikbiblioteket, Sveriges Radio Förvaltnings AB samt på Sveriges Radio. Hon har skrivit artikeln *Döden går på operan* om Loulou Forsell i Musikbiblioteksnytt 2010 nr 4.

Evabritt i sitt arbetsrum på Musikbiblioteket, Sveriges radio. Foto Lena Nettelbladt.

veckan därpå och arbetade heltid under en vår på Oscarsteatern med operetten HMS Pinafore av Gilbert och Sullivan. Tänk att ha jobbat med Hasse Alfredson! Kompisar uppmanade mig att söka till Bibliotekshögskolan i Borås när studier och jobb började sina och jag började där hösten 1980. Efter ett år gjorde jag studieuppehåll för att fortsätta som sufflös vid operan ytterligare ett år. Jag gick den gamla utbildningen första året och den nya det andra året. På det viset fick jag mycket praktik som jag först gjorde 5 veckor i Umeå och Skellefteå. Hösten 1982 gjorde jag 5 veckors praktik på Musikaliska akademiens bibliotek och 5 veckors praktik på Sveriges radios musikbibliotek. Jag blev färdig bibliotekarie våren 1983. Då ringde Inger Enquist och frågade om jag ville jobba på Musikaliska akademiens bibliotek och jag arbetade halvtid i låneexpeditionen och fick sen även halvtid med fjärlån. Sen nere på halvtid igen med hemska arbetstider 11:30–15:30 utan lunch- eller kaffepaus. Jag kände att jag blev utnyttjad!

Kontrapunkt

Sune Hofsten, bibliotekarie vid Konserthuset i Stockholm, lärde jag känna när han var lärare på en kurs i musik-katalogisering. Han bjöd hem några stycken för att lyssna och gissa musik. I hans vänkrets fanns Gehrman-medarbetaren Roger Edman som senare kom att arbetsträna en del på Statens Musikbibliotek. 1993 fick Paul-Christian Sjöberg, bibliotekarie vid musikhögskolans bib-

“ Vi, det svenska laget, vann tävlingen. Jag kände direkt att jag bara vill vara med en gång. Man kan aldrig upprepa en succé.

liotek i Malmö, uppdrag av programledare Sixten Nordström, att sätta ihop ett lag på 3 personer till programmet Kontrapunkt. Han valde Roger Edman och bad honom hitta en lämplig dam till laget. Jag hade deltagit som publik

Evabrutt i studio 13 i Radiohuset redo att spela in CD-revyn tillsammans med Thomas Anderberg, Boel Adler och Johan Korsell. Foto Lena Nettelbladt.

i Operavännernas frågetävling i mars 1993. Roger Edman förstod att jag kunde en del och tjatade på att jag skulle vara med i TV-programmet Kontrapunkt. Jag sa ja på ett villkor och det var att de skulle testa mig och se vad jag kunde om musik. Om jag får komma hem till dig så kan du spela upp musik och så ska jag säga vad det är. Efter det kan du avgöra om du tror att jag kan vara med. Han spelade *ouvertyren till Candide* av Bernstein. Jag visste inte vad det var men jag berättade hur jag tyckte att det lät och han var nöjd och ville fortfarande ha med mig i laget. Första programmet sändes januari 1994 och inspelningen av alla avsnitt skedde utanför Helsingfors. Sverige, Finland, Island, Norge och Danmark deltog. Under frukostarna pratade vi om olika symfonislut eller om Franz Berwald – aldrig om väder och vind. Det var lite roligt att bli igenkänd på gatorna i Helsingfors och av flygvärdinnan på planet. Vi fick besöka FiMic, finska STIM, och det var nog då jag blev särskilt intresserad av finsk musik. Vi, det svenska laget, vann tävlingen. Jag kände direkt att jag bara vill vara med en gång. Man kan aldrig upprepa en succé.

Radion

Efter att jag varit med i Kontrapunkt blev jag upprörd av Susanne Stenberg

som undrade om jag ville börja jobba på P2. Fantastiskt, det var ju en dröm! Jag blev musikläggare, valde skivor till programmet *Entré* och arbetade också med tablöplanering under somrarna. Sen dess har jag arbetat på radion även som presentatör. När jag arbetade på natt-radion fick jag sköta tekniken själv. Nu deltar jag i programmet CD-revyn cirka en gång per månad. Vi är tre personer som har lyssnat till samma 4 cd-skivor och sitter och diskuterar och betygsätter dem.

Skivsamlandet

Förr fanns det skivreor på våren och vi skivsamlare stod och knuffades på PUB, Åhléns och Nordiska musikförlaget. Jag var väl 14–15 år när jag efter sommarjobbet hade samlat 26 stycken 100-lappar i ett kuvert och för dem köpte jag en stereoanläggning. En farbror snickrade en musikmöbel efter mina egna ritningar med plats för både EP och LP. Den första kompletta operan jag köpte var *Bohème* med Jussi Björling. Skivsamlandet förändrades när cd:n kom. Den var mycket dyrare. Men snart dök det upp andrahandsbutiker som jag har handlat mycket i.

Jag har alltid gillat det här med systematisering. Min egen skivsamling har jag ordnat på katalogkort i ett mycket

Evabritt hemma med sin skivsamling. Foto Lena Nettelblad.

fint katalogskåp från Tranemo kontorsmöbler. Jag vann skåpet i en utlottning på julfesten 1995 när Musikaliska akademins bibliotek skulle flytta från sina lokaler på Nybrokajen till Bonnierhuset på Torsgatan. Jag skriver på baksidan av överblivna katalogkort. Korten är sorterade efter tonsättare, sångartister och klarinettister, samt kvinnliga tonsättare och dirigenter; det vill säga mina specialintressen. Jag gillar pysslet, tycker om att känna en cd-skiva med händerna. Jag har cirka 4500 CD-skivor, 48 hyllmeter. LP-skivorna har jag inte kvar.

Jobbet

På musikbiblioteket ägnar jag halva min arbetstid åt Radiokörens notmaterial. Utifrån deras tjänstgöringslista och schema, ser jag vilket stycke de ska göra och med vem. Jag ser efter om vi

har materialet, plockar fram och kontrollerar i vilket skick noterna är och vi har rätt antal exemplar. Jag kontrollerar att vi har rätt förlag och rätt utgåva annars får vi köpa eller hyra. Nu håller jag på med Vivaldis *Gloria* där dirigenten

“ “ Det kändes så fel, musiken var ju min. Det skulle ha varit mitt jobb.

skrivit in andningsmarkeringar och bågar och vill få sina anteckningar överförda till hela körens enskilda exemplar. När kören är klara med materialet går jag igenom för att se i vilket skick det är och att alla exemplar är tillbaka. Det är 32 personer i kören och vi köper alltid in 40 exemplar eftersom producent,

dirigent, repetitör och eventuell solist också måste ha sina egna exemplar. Jag katalogiserar noterna, stämplar och klistrar etikett. Noterna lägger jag i rätt fack till varje korist, det kallas ”att duka”. Jag sitter också med i Radiokörens programråd och har ett ansvar att berätta om nya körverk, utgåvor och att allmänt ha lite koll på vad som skrivs och är aktuellt i ämnet. Det är ett personligt förtroende att sitta med i programrådet. Det är lång framförhållning på repertoaren. Radiokören får många förfrågningar om att medverka på olika festivaler eller göra turnéer. Resten av min tid katalogiserar jag noter, artiklar i tidskrifter, opera- och konsertprogram, gör inköp av böcker och noter, vårdar materialet, sitter i informationsdisken och svarar på frågor.

Det har alltid varit jag och musiken

Första gången jag upplevde opera var när jag såg *Let's make an opera* av Benjamin Britten på Blancheteatern på Brunkebergstorg. Vi hämtade sångblad i förväg så jag var väl förberedd och kunde alla sångerna. Jag var 3½ år och satt på en kudde. Detta var min hittills största stund. Vi gick sen ofta på Operan. Jag och min syster fick parkettplats och mamma och pappa satt på lyssnarplats. 1967 var jag 10 år och då hörde jag Birgit Nilsson i *Tristan och Isolde*. Jag var helt fascinerad och frågade pappa om allt i pausen. Jag hade aldrig hört något liknande, varken sådana röster eller orkesterklang. Hur kunde man sjunga så starkt? *Tristan och Isolde* är en av mina favoritoperor.

Det har alltid varit jag och musiken. Det första jag minns att jag sjöng var en kanon, Telemanns *Cantate Domine*. Det var 1960 och jag var fyra år. En oförrätt jag minns är när det var Barnens dag på Medborgarplatsen. Rolf Björling sjöng och någon liten flicka skulle lämna blommor till honom. Jag ville så gärna få göra det, men de valde min syster Liselott för hon var äldst. Det kändes så fel, musiken var ju min. Det skulle ha varit mitt jobb. Men jag fick revansch när jag fick jobba med honom i flera produktioner på Operan när jag var sufflös!

Musik har alltid funnits som en ingrediens i livet

||| Susanne Fåhraeus berättar för Lena Nettelblatt

Susanne Fåhraeus. Foto Lena Nettelblatt

Jag har arbetat på Grammfonarkivet i 14 år. Tidigare har jag jobbat med turism på vandrarhem och på SAS, har bott i Frankrike och Italien. Jag läste Kulturvetarlinjen i Stockholm och 60 poäng musikkvetenskap i Uppsala. I samband med det började jag intressera mig för Drottning Kristina och musiken i Rom och då fick jag tillträde till Vatikanen för att göra efterforskningar. I kursen *Musik & media* ingick praktik och jag fick praktisera på *Musica Sveciae*, den svenska fonogramantologin, med redaktion på Musikaliska akademien.

Efter praktiken fick jag en deltidstjänst där. Jag fick hjälpa till vid skivinspelningar, ta fram notmaterial och sköta korrekturläsning. Sen arbetade jag ett tag på CDA som distribuerade skivor. På arbetsför-

medlingen såg jag en annons där Grammfonarkivet sökte en medarbetare till musikrapporteringen, ett halvtidsvikariat. Jag sökte det men blev i stället erbjuden en tjänst på Grammfonarkivets servicegrupp. Vi arbetar med kundrådgivning och leveranser av musik producenterna inom Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion. Frågorna kan gälla ett musikexempel som ska fungera som en färgklick, understryka en viss stämning, innehålla ett särskilt instrument eller ”jag gör ett program om det här ämnet – vad har du som passar till det?”. Internt samlar Grammfonarkivet tips på stämningssmusik och karaktärsmusik exempelvis om musiken ska illustrera något tragiskt eller låta som ett vattenfall. Jag arbetade på servicegruppen i 1 år och fick sedan en tjänst på katalogsektionen på Grammfonarkivet. Där var musikkompetensen viktigare än formell bibliotekarieutbildning. Det är främst seriös eller klassisk musik, jag katalogiserar och det gör jag i databasen GAMBA. Jag har varit som en jojo mellan arbetet i servicegruppen och katalogsektionen men nu på senare tid har det blivit mest katalogisering. Jag har även arbetat med musikrapportering i samband med att programbolagen anmäler till STIM Svenska tonsättares internationella musikbyrå, och IFPI International Federation of the Phonographic Industry, vad som har spelats så att upphovspersonerna och medverkande får betalt.

Sedan ett år tillbaka arbetar jag två dagar i veckan på Radioarkivet med att katalo-

gisera P2 live-konserter -, både jazz, folkmusik och klassisk musik i GAMBA. Vi gör det på delpostnivå, katalogiserar varje stycke i programmet med alla medverkande, textförfattare, kompositör och tidsangivelse. Programmen kan bli olika detaljerade beskrivna beroende på vilken

“ “ Internt samlar Grammfonarkivet tips på stämningssmusik och karaktärsmusik exempelvis om musiken ska illustrera något tragiskt eller låta som ett vattenfall.

information som producenterna har givit. Jag söker information på Internet och jämför ofta med Grammfonarkivets databas. Jag lyssnar på programmen, sitter med lurar på mest hela tiden, men jag hinner förstås inte lyssna på hela program. Jobbet är kul och jag trivs med så mycket musik, men tyvärr är det mycket stillasittande. Jag kommer från en musikerfamilj, pappa var musiker och musiklärare vid Ingesund och hade ibland elever hemma. Jag har spelat piano sen jag var barn och även oboe och blockflöjt. Nu sjunger jag i en kör sedan fem år. Musik har alltid funnits som en ingrediens i livet.

Från musikbibliotekarie till systemförvaltare

||| Lena Nettelbladt

Gunnel Jönsson. Foto Lena Nettelbladt

Gunnel började plugga vid Lunds universitet. Hon läste pedagogik, historia och musikvetenskap. I några år jobbade hon på Musikvetenskapliga institutionen i Lund som studievägledare och allt-i-allo.

- Men jag måste ju bli något! Då sökte jag till bibliotekshögskolan i Borås och började i januari 1982. Under praktiken ville jag göra något med bibliotek och musik. Våren 1983 var jag tre veckor på Musikaliska akademins bibliotek, två veckor på Konserthusets bibliotek och fem veckor på Sveriges radios musikbibliotek. I januari 1984 var jag färdig bibliotekarie och började söka jobb. Det första bibliotekariejobbet jag fick var ett tre månaders vikariat på Förskollärlinjen i Solna. När jag

besökte min praktikplats, musikbiblioteket vid Sveriges radio, fick jag veta att en person ville vara tjänstledig. Jag fick ett vikariat där från 1/6 1984, halvtid i sex månader med förlängning. 1985 blev jag fast anställd.

Detta var på den manuella tiden. Gunnel fick den första elektriska skrivmaskinen med raderband! Katalogreglerna var musikbibliotekets egna, inte riktigt som KRS, Katalogregler för svenska bibliotek.

- Jag katalogiserade noter, böcker och tidskriftartiklar, skötte inköp och kundtjänst. Det var mycket kundtjänst på den tiden bland annat därför att P2 gjorde fler liveprogram och behövde noter och underlag till presentationer. Jag hade också hand om notmaterial till kör-

erna. Det var två körer, Kammarkören och Radiokören. I 13 år var jag på musikbiblioteket.

Radioarkivet

Fram till 1993 var Sveriges radio ett enda bolag. Moderbolaget Sveriges radio lade ner och det bildades fyra bolag med Sveriges Television (SVT), Utbildningsradion (UR), Sveriges radio (SR) samt Sveriges Radio förvaltning (SRF). 1996 gjordes en utredning på Sveriges radios initiativ. Alla bibliotek och arkiv låg sedan tidigare hos Sveriges radio. En extern firma gjorde utredningen som ledde fram till att Sveriges radio förvaltnings AB, SRF, tog hand om alla gemensamma arkiv utom TV-arkivet.

- I september 1997 blev jag chef för Radioarkivet, en senare omorganisation kallad sektionschef. Programarkivet, som det kallades då, hade tre uppgifter: research till journalister och producenter, katalogisering av programmen och att tillhandahålla banden, låna ut och bearbeta. Fem bibliotekarier arbetade med research och katalogisering och fem personer arbetade på förrådet samt två tekniker. Den tunga biten var att plocka band, en vagn per kanal, P2, P2, P3, P4. Vi satt med tablån och förberedde morgondagens vagn med program. Producenterna skulle lämna in sina program för sändning senast klockan 17 dagen innan. Tekniker hämtade banden till sändningsstudion.

Grammofonarkivet och Musikradion byggde upp sitt eget databassystem med

start 1989/90 – GAMBA – och i den finns allt material från de olika arkiven och biblioteken inom SRF katalogiserat både ljud och tryckt material. Digitalisering av Radioarkivets band startade 2001–2002 efter en förstudie som kom fram till att ALLT ska digitaliseras. Arbetet ledde fram till MediArc som är det digitala arkivet för radioprogram och andra ljudfiler och från det kan vi leverera filer digitalt till Utbildningsradion och Sveriges radio. Sveriges Television får fortfarande radiomaterial på CD.

“ Digitalisering av Radioarkivets band startade 2001-2002 efter en förstudie som kom fram till att ALLT ska digitaliseras.

- Det var redaktionscheferna ihop med producenten som bestämde vilka radioprogram som skulle sparas fram till år 2000. Nu sparas alla program som är förinspelade. Så kallad flödesradio, direktsända program med prat och musik som morgonpasset i P3 sparas inte alltid. Producenterna på P1 och P2 har alltid varit mycket arkivmedvetna. På P3 och P4 där det är mer flödesradio har de inte riktigt varit lika angelägna om arkiveringen. I livesändningar tar det tid att ta bort hostningar och applåder. Inom alla

verksamheter är man färre än för några år sedan. Producenterna ska göra allting: webbsida för programmet, trailer, pressreleaser, programunderlag, skicka in till arkivering, spela in. Det är självkörets tid, de som gör programmet får ofta också vara sin egen tekniker.

Sveriges radios produktionssystem Digas började användas 2005–2006 där programmen lagras digitalt i väntan på sändning och cirka ett år framåt. Sen dess arkiveras alla program digitalt och inte på band. Programförrådet fick nya uppgifter som att märka upp filerna i Digas och registrera dem i GAMBA. Det blev stora förändringar genom att allt blev mer datoriserat. Arbeta med research och katalogisering fortsätter som vanligt men hösten 2008 gick de två teknikerna på Radioarkivet i pension. Nu är det 8 personer som arbetar på Radioarkivet och Grammofonarkivets tekniker hjälper till när det behövs.

2009 var det en omorganisation inom programservice och sektionscheferna togs bort och ersattes med funktionsansvariga.

- Då blev jag tillfrågad om vad jag ville göra. Jo, jag ville ha koll på vad som händer med digitaliseringen av Radioarkivet. Hösten 2009 bildades stabsfunktionen Digitalt arkiv som började arbeta mars 2010 och där arbetar jag som systemförvaltare av MediArc, det digitala arkivet. Ibland katalogiserar jag musikprogram för att hålla mig a jour. Vi har

ett katalogiseringsområde och där jobbar vi mycket med musikkatalogisering.

Sveriges radio startade ett digitaliseringsprojekt 2010. Gunnell jobbade med utredningsarbetet inför det projektet. I februari började "migreringsfabriken". Där arbetar 10 personer med katalogisering av gamla radioprogram som endast har funnits på katalogkort och tekniker digitaliserar banden. I juni 2013 är projektet klart. Gunnell har också arbetat mycket med ett nytt webbaserat söksystem – *Arkivsök* – som startade 2011. Det är ett projekt som syftar till att göra allt radiomaterial sökbar, lyssningsbart och få det levererat till en dator på SR i ett och samma gränssnitt.

-Vi har haft en del samarbeten med forskarexpeditionen på Arkivet för ljud och bild, nuvarande Kungliga bibliotekets audiovisuella avdelning KB/AVM, och även talat om gemensam katalogisering under 1990-talet. Vi undersökte till och med möjligheten att dela upp katalogiseringsarbetet och fördela ansvaret och vi jämförde våra kataloger. Men vi har olika infallsvinklar, våra och deras kunder frågar efter olika saker. Vi har naturligtvis också tittat på om vi kan ha Libris som katalog och det ansåg vi inte att vi kunde.

KB/AVM har alla radioprogram från 1979 och de är sökbara i deras databas Svensk mediedatabas, <http://smdb.kb.se> som Musikbiblioteksnytt skrivit om i nr 1 år 2012.

Musik i konsten

- en katalog från Musik- och teaterbiblioteket

||| Inger Enquist, arkivarie Musik- och teaterbiblioteket

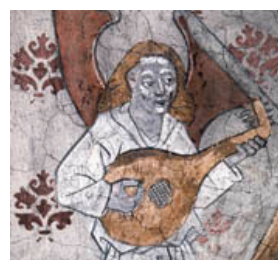
Nu finns Musik- och teaterbibliotekets bildkatalog *Musik i konsten* i digital form. Välkomna att ta del av dessa konstverk med musikmotiv, en viktig källa till kunskap om musik i äldre tider. Katalogisering och bildanalys är gjord på engelska. Man söker alltså t ex instrumentet säckpipa genom att skriva in sökordet bagpipe. Bröllop blir wedding. Mot slutet av året kommer vi

att lägga ut en lista med ämnesord för att underlätta sökningen.

Katalogkortet innehåller foton av konstverken. Större studiekopior finns på biblioteket. De institutioner som vi inventerat medger att vi visar katalogen digitalt, men observera att det är upphovsrätt på fotografierna. Vill man använda någon av bilderna måste man

kontakta den institution som äger originalet; dess namn står på katalogkortet.

Musikbiblioteksnytt har tidigare skrivit om bildkatalogen. Det var i 2009 nr 1 som vi hade en artikel om musikikonografen Ingebjørg Barth Magnus som har arbetat mycket med att registrera bilder. <http://katalog.visarkiv.se/mtb/Default.aspx?item=7>

Arkiven och biblioteken är som en borddunton i verksamheten

||| Laine Lasmanis Wikmark berättar för Lena Nettelblatt

Laine Lasmanis Wikmark. Foto Lena Nettelblatt

Jag gick i Adolf Fredriks musikklasser i mellanstadiet och högstadiet. Gymnasiet gick jag i Södra latin naturvetenskaplig linje. Det var stor kulturell aktivitet på skolan. Jag var med i skolkören och i en balalajkaorkester. Sen gick jag ett år i ett lettiskt gymnasium i Tyskland, jag har både svensk och tysk studentexamen. Undervisningen var på lettiska men jag lärde mig också tyska under det året. Lettiska var det språk vi talade hemma.

Efter gymnasiet läste jag tyska på universitetet. Jag var aktiv i den lettiska förening

en i Stockholm och spelade och sjöng lettisk folkmusik. På universitet läste jag också baltiska språk och allmän språkvetenskap. Jag tycker det är så roligt med språk att jag påbörjade en doktorandutbildning i baltiska språk men jag kände att jag inte passade in i den akademiska världen.

Jag hade extrajobb på bokhandeln Almqvist och Wiksell på Gamla Brogatan. Där berättade en av kollegorna om bibliotekshögskolan i Borås. Det kanske inte är så dumt, tänkte jag. Under gymnasietiden hade jag arbetat som bokuppsättare

på Aspuddens bibliotek. Världens bästa extraknäck! Eftersom det var en så liten filial fick jag göra lite av varje, sätta upp böcker, plasta in, svara på frågor, stämpla ut böcker.

Med en fil kand i bagaget kom jag in på BHS, bibliotekshögskolan i Borås, 1977. Jag hade väldigt roligt där och hittade goda vänner även om jag hade lite svårt för präktigheten på skolan. Jag valde forskningsbiblioteksvarianten. Från Västerås stads-

“ Halvtiden på Musikbiblioteket betydde mycket för mig. Här började min starka anknnytning till musik.

bibliotek fick jag erbjudande om att ordna upp en samling med lettiska skrifter och brev. Egentligen är samlingen mer som ett arkiv men jag ordnade den efter mitt eget förnuft. Nu har den samlingen övertagits av Riksarkivet. Jag gjorde en uppsats om samlingens innehåll. Arbetet med den lettiska samlingen var på 25 %. Halva min tjänst, 50 % fick jag välja var jag skulle vara och jag valde Musikbiblioteket. Resterande 25 % var jag på olika ställen som skön-avdelningen, bokbuss, sjukhusbibliotek, ålderdomshem och filialbibliotek. Jag var

i Västerås från 1979–1982 och under den tiden fick jag se många grenar av ett folkbibliotek. Halvtiden på Musikbiblioteket betydde mycket för mig. Här började min starka anknytning till musik. Kerstin Färnlöf och Gertrud Nordin som arbetade där var riktiga inspiratörer för mig. Jag sjöng i Västerås kammarkör och tog sånglektioner för Birgitta Samuelsson.

“ När jag såg att Sveriges radios musikbibliotek sökte en bibliotekarie kunde jag nästan inte andas. Vågar jag söka detta?

Katalogiseringen var opraktisk, tyckte jag. För hand skrev jag katalogiseringsunderlag till assistenterna som skrev ut katalogkortet på skrivmaskin. Jag gjorde smygekatalogiseringar av artiklar ur pop-tidningar – det var vad ungdomarna sökte efter! Tomas Tranströmer kom ofta till biblioteket och han hörde till de låntagare som dök ner i musiken på ett djupare sätt.

Men jag började längta tillbaka till Stockholm. När jag såg att Sveriges radios musikbibliotek sökte en bibliotekarie kunde jag nästan inte andas. Vågar jag söka detta? Jag åkte dit på en intervju och jag fick det! Under tre månader åkte jag en dag i veckan till Västerås innan de släppte mig våren 1982. På Sveriges radio var det en helt annan nivå av musikbiblioteksarbete. Det första jag tyckte var att jag inte kunde någonting – nivån var så mycket högre. Jag började läsa musikböcker och musiktidskrifter hemma. Hit kom Sven-Erik Bäck, Ingvar Lidholm, Ingemar von Heijne, det svenska musiklivets toppskikt och du måste förstå vad de frågar om. Det inte är ett publikt bibliotek utan företagets egendom och kundens arbetsredskap som de behöver för att kunna sköta sitt jobb. Jag lärde mig mycket men blev med åren litet uttråkad och ville ha nya utmaningar.

Jag fortsatte sjunga och tog lektioner på Kulturama i klassisk sång och gick på många konserter. Musikbiblioteket chef Dag-

mar Söderbäck gick i pension och Lisbeth Holm blev chef och jag blev biträdande chef med ansvar för katalogiseringen, vilket jag trivdes med eftersom jag alltid letar efter och har lätt för att förstå strukturer. Lisbeth Holm lärde mig att man måste vara passionerad som bibliotekarie. Hon gav mig långa listor på böcker som jag skulle läsa. Hennes attityd till yrket och djupa bildning har betytt mycket för mig, hon var min guru.

Jag var med på några konferenser som den internationella musikbiblioteksföreningen IAML ordnade bland annat i Stockholm 1986. Då träffade jag en brittisk kollega Helen Faulkner som arbetade på musikbiblioteket på BBC. Hon erbjöd mig att komma på ett studiebesök i en vecka och när jag kom hem skrev jag en rapport om vad jag sett. En av cheferna såg rapporten, tyckte att den var bra och ville ha mig som chef för Grammofonarkivet. Där var fler anställda, ett helt annat material och andra metoder och inriktning. Det handlar om att ta fram ljud och det var helt nytt för mig. Det var en fantastisk chefskola. Jag fick uppleva att minska personal, att omorganisera, att införa nya system och allt som hör chefsens arbete till. I 10 år var jag chef för Grammofonarkivet med uppehåll för barnledighet 1996–1997.

När jag kom tillbaka från barnledigheten var det till en helt ny organisation. Alla arkiv och bibliotek övergick till Sveriges Radio förvaltning år 1997. SRF är så kallat ”in house service” som tjänar ägarbolagen Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion. Leif Jönsson var vd för SRF och han frågade mig år 2000 om jag ville bli planeringschef och det ville jag gärna. Jag tyckte det var dags för en ny utmaning. Det var ett 3-årsuppdrag till år 2004 och gick ut på att få fart på olika utvecklingsprojekt till exempel digitalisering. Leif Jönsson omorganiserade SRF år 2004 och skapade SRF Ljud med Radioarkivet och Grammofonarkivet och SRF Research med Musikbiblioteket, Referensbiblioteket, Pressarkivet och Dokumentarkivet. Jag blev då chef för SRF Research i två år. Jag har ambitionen att se vilka saker de olika arkiven har gemensamt, jag arbetar för synergier. Besparingskraven såg jag redan då.

Sommaren 2006 fick jag ett nytt uppdrag som projektledare för samarbetsprojekt mellan alla bolag. Först var jag representant i ett utredningsråd. Vi bildade ett administrativt centrum inom SRF för personal- och ekonomiadministration för alla bolagen och den nya verksamheten hade tuffa rationaliseringskrav.

År 2007 fick SRF en ny vd Åse Lagerqvist. Hon omorganiserade och skapade tre affärsområden: Administrativa tjänster, Facilities och Programservice. Jag blev chef för Programservice som innehåller alla bibliotek och arkiv. Jag blev oerhört glad för det uppdraget, det passar mig som hand i handske. Det finns väldigt mycket att göra och det har varit roligt från ruta ett. 2008 kom en ny vd Christer Rosang. Han har ändrat lite på organisationen bland annat vad gäller IT. Varje vd bidrar med sitt. I oktober tillträdde en ny vd, Eva-Lotta Löwstedt Lundell.

Nu har jag jobbat här i 30 år och det har varit en livaktig resa. Vad är det som är så roligt? Det är att försöka få våra kunder att förstå poängen med arkiven och biblioteken. De är som en bordunton i hela verksamheten, vi står för kontinuiteten.

Jag har en bild i huvudet från filmen *Himmel över Berlin* av Wim Wenders. Två änglar kommer in i ett bibliotek, de är osynliga för människorna. Änglarna hör röster från böckerna. Jag tycker att det säger något om vad vi förvaltar, det mänskliga skapandet som vi har äran att ta hand om och lyfta fram i våra arkiv och bibliotek. Det är den djupaste innebörden av arbetet. Ibland behöver man fundera på djupet efter alla år i Radiohuset.

Musikliv i balans satte fokus på jämställdheten i musiklivet

||| Måna Degerman, webbredaktör Statens musikverk

Ulrika Gunnarsson. Foto Eric Hammarström

Från normkritik till den borttappade repertoaren. 10-11 maj samlades delar av musiklivet på Statens musikverks jämställdhetskonferens *Musikliv i balans*. Delar av konferensen kan nu ses på UR Play.

En specialskriften fanfar av musikerna Lena Willemark och Elin Larsson sparkade i gång *Musikliv i balans* i en fullsatt konsertsal på Musik- och teatermuseet i Stockholm. Därefter följde ett fullspäckat program med föreläsningar och panelsamtal om allt från den manliga rockbandsmodellen till pedagogernas roll och ansvar för att skapa ett jämställt musikliv, med en hel del musik däremellan.

– Det blev tydligt att jämställdhetsfrågan inte är någon kvinnofråga, utan

att både pojkar och flickor, män och kvinnor har allt att vinna på ett jämställt musikliv. På två dagar lyckades vi belysa genusfrågan ur flera olika perspektiv. Jag tror att många fick en aha-upplevelse av föreläsningarna och det kan vara skönt att se att vi är många som aktivt jobbar med jämställdhetsarbetet. Det var en hoppfull stämning med flera konkreta förslag på hur vi ska gå vidare, säger Ulrika Gunnarsson, jämställdhetskoordinator på Statens musikverk.

Konferensen uppmärksammades i flera medier, bland annat i *Expressen*, *Dagens Nyheter* och P2-programmet *Mitt i musiken*. Många följde och deltog även via Twitter under hashtaggen #jämusik. En av dem var operasopranen Malena Ernman som bland annat skrev:

”Varje tweet från #jämusik är intressant. Svenskt musikliv tar ett stort steg framåt.”

Goda nyheter för den som missade *Musikliv i balans* är att den första konferensdagen spelades in av tv-programmet UR Samtiden. Programmet sändes i Kunskapskanalen i mitten av september och finns nu tillgängligt på webben på UR Play: <http://urplay.se/171555>

Musikliv i balans arrangerades inom ramen för Statens musikverks jämställdhetsuppdrag från regeringen. Arbetet för att skapa ett mer jämställt musikliv går nu vidare på myndigheten, bland annat via fördelning av stöd till särskilda jäm-

ställdhetsprojekt i musiklivet. Hittills har nio projekt beviljats sammanlagt 2,4 miljoner kronor och en ny ansökningsomgång kommer i november.

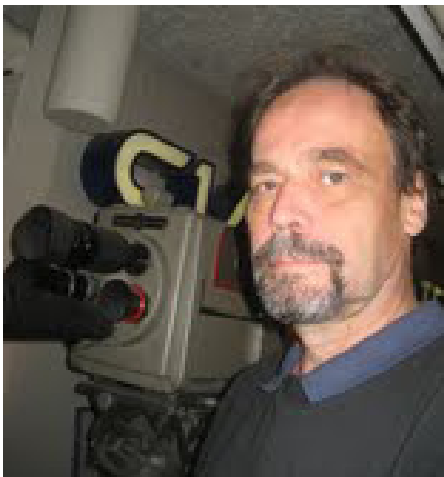
“ På två dagar lyckades vi belysa genusfrågan ur flera olika perspektiv.

– En viktig uppgift för Musikverket blir att följa projekten och fungera som stöd och bollplank i deras jämställdhetsarbete. Vi kommer att agera spindeln i nätet och kunna koppla ihop personer som arbetar med likartade frågeställningar för ett så effektivt och långsiktigt resultat som möjligt.

Blåslampan kommer även att riktas inåt, mot myndighetens egen verksamhet.

– En fråga vi ska titta på är huruvida vi själva fungerar som gatekeepers, portvakter, när det gäller att upprätthålla mansdominansen. Vi ska genomlys verksamheten på alla ledder och bredder, till exempel gå igenom fördelningen av män och kvinnor på hemsidan, se över materialet vi köper in till biblioteket och även gå igenom vår egen utgivning av böcker och skivor, säger Ulrika Gunnarsson.

Webbredaktör för SMBF

Ove Wahlqvist.

Mitt namn är Ove Wahlqvist, och jag härstammar från den sörmländska metropolen Eskilstuna. Jag arbetar som arkivredaktör på SVT, där en av mina uppgifter är att publicera och ”puffa” för program på

Öppet arkiv/svt.se, ett webb-arkiv som just genomgår en spännande utveckling.

Våren 2009 fick jag frågan om jag ville ta hand om Svenska musikbiblioteks-föreningens webbsida. Jag tvekade inte länge innan jag tackade ja. Ett av önskemålen från SMBF:s styrelse var då att webbsidan på något sätt skulle sammanfogas med Musikbiblioteksbloggen. Jag funderade, och kom på att man skulle kunna testa att lägga bloggen som en ”fejkad” undersida till webbsidan, samtidigt som den naturligtvis fanns kvar som en fristående sida. Jag knackade lite enkel kod, och det visade sig fungera. Nu är utmaningen med sidan att hålla den fräsch, uppdaterad och aptitlig.

Av det ovannämnda kan man nog dra den

riktiga slutsatsen att jag gillar internet, även om det världsomspännande nätet rymmer både faror, och många i dubbel bemärkelse mindre vackra sidor. Redan 1999 skapade jag Tunasidan, en webbsida om Eskilstunas musikliv främst på 1970-talet. Sidan finns ännu kvar därute i cyberrymden, men den uppdateras inte så ofta.

När jag inte arbetar eller knackar kod spelar jag olika instrument i olika sammanhang, springer usla maratonlopp, och skriver. 2011 förverkligade jag en gammal dröm, och gav ut diktsamlingen *Räcker denna sekund* – men det är en annan historia...

/Ove Wahlqvist

På nytt *jobb*

Mattias Arveheim. Fotograf okänd.

Som orkesterbibliotekarie på Armens musikkår ser man till att noterna till orkestern delas ut och samlas in inför och efter de konserter som genomförs. Ibland hör också externa musikkårer av sig och

vill låna musik till sina framföranden. En professionell blåsmusikkår har en väldigt omfattande verksamhet och repertoar som spelas.

I år har vi spelat cirka 60 olika marscher och nationalsånger samt ett nytt konsertprogram i månaden. Varje musikstycke består av ett partitur och 30–40 olika stämmor så det är mycket noter som går i omlopp. Det är spännande att dels arbeta med en professionell orkester och samtidigt förvalta ett levande arkiv med noter från 1800-talet fram till nu. Under militärmusikens glansdagar fanns det ett 60-tal verkamma musikkårer i Sverige vilket satt sitt avtryck inom blåsmusiken, delar av det finns här.

2011 ombildades försvarsmusiken från att vara värnpliktig till en professionell verksamhet. En till större delen helt

ny musikkår har anställts. Tidigare har arkivet skötts av värnpliktiga musiksoldater som byttes ut efter 10 månader men sedan ombildningen ställs det helt andra krav. Det är mycket kortare förberedelsestid, omsättningen på noter är mycket större och fler konserter görs. Det andra viktiga är att långsiktigt arbeta för att bevara noterna och se till att strukturen kring arkivet följer de lagar som finns. Därför inrättades denna nya tjänst inom musikkårens verksamhet. Det som är extra roligt med detta jobb är att det finns bara ett fåtal arkiv med så här mycket blåsmusik på ett ställe i Sverige och stora delar av det är helt unikt.

/Mattias Arveheim

Rapport från IAML's konferens i Montreal

ur en folkbibliotekaries perspektiv

||| Annika Simms, Västerås stadsbibliotek

2012 års IAML konferens hölls i den fransk-kanadensiska musikstaden Montréal. Den här gången samlades ca 300 deltagare från 30 länder trots att det för många var en lång resa.

Under ett antal år har antalet deltagande bibliotekari­er från folkbibliotek varit stabilt med ca 10–12% av det totala antalet deltagare, men i år kunde bara 20 kollegor närvara. Därför var glädjande nog "våra" båda sessioner, *Developments in the public eye* och *Voxpop* välbesökta med närmare 70 åhörare per seminarium.

Bortsett från våra egna sessioner innehöll konferensen fler föredrag av intresse för oss folkbibliotekari­er, till exempel om problemet med att många bibliotek inte längre äger sina samlingar utan får hålla sig med digitala prenumerationer vilket

ger betydelsefulla restriktioner. Hur kommer vi att kunna bevara det musik­aliska arvet när produktion och distribution av musik sker genom enskilda aktörer? Judy Tsou lade fram några exempel på detta problem i sitt föredrag *Ether today, gone tomorrow: Issues in digital audio archivin*. Genom att inte längre ha en egen, fysisk kopia av noter, texter, CD eller DVD i biblioteket utan enbart ha digital tillgång så blir konsekvensen att biblioteket/institutionen inte får göra saker som att låna ut, redigera, kopiera och därmed bevara. Licenspriserna ändras, går en leverantör i konkurs så kan vi gå miste om mycket.

En annan intressant presentation för oss som offentliga bibliotekari­er var Audrey Laplantes undersökning om de förändringar som bruket av sociala medier innebär för hur unga söker musik och

information kring musik, *How did social media change adolescents' music information behaviour?* Några av hennes resultat från de kanadensiska tonåringar som hon intervjuat var:

- Sociala medier spelar en central roll i att i ungdomars musikliv.
- Det finns en stark koppling mellan musik och hur du uttrycker din identitet.
- Musiksmak är en socialt märke.
- Betydande för vänskapsbanden, delning av låtlistor som en personlig gåva, delar hörlurar.
- De flesta använder Facebook, inte Twitter.
- Har musik på Facebook-profilen.
- Delar länkar via Youtube.

En följdfråga är hur vi matchar detta i framtiden?

I en rapport från Nederländerna berättade Jantien Dubbeldam (ArtEZ, Institute of the Arts, Arnhem) om hennes arbete med att få studenter och lärare att komma till biblioteket och att känna sig hemmastadda, genom att spela in egna filmer med handkamera om till exempel hur man söker i ett uppslagsverk (för det kan tydligen färre än man tror!). Ett roligt och inspirerande grepp som har gått hem – *That'll teach them! A report of a desperate music librarian (myself) in search for new tools.*

Developments in the public eye

Denna avdelning handlar om hur utvecklingen i den digitala världen påverkar oss. På grund av tekniska problem uteblev tyvärr den första programpunkten med Johan Mijs på temat *Finns det en roll för folkbiblioteken i den digitala musikvärlden? Vad kan vara ett mål publik? Hur andra digitala musik leverantörer gör? Många frågor, få svar ...*

Som tur är finns hans presentation på nätet: <http://www.slideshare.net/johanmijs/iaml-future-of-music-in-public-libraries-follow-up-2012>

“That'll teach them! A report of a desperate music librarian (myself) in search for new tools”

Punkt två var Terry Horner som presenterade *British Columbia Sheet Music Project* (University of British Columbia, Vancouver, BC). Detta är en samling av cirka 170 stycken noter från och om regionen British Columbia från 1868 fram till idag, om orter, trakter, enskilda personer och myter som sången om den berömda Ogoopogo, ett sjödjur liknande det i Loch Ness. Webbplatsen ger också mycket information om projektet i allmänhet. Sammantaget bevarar projektet inte bara en del av regionens musikhistoria utan presenterar en social och kulturell syn sedan kolonialtiden speglat genom mestadels populärmusik. Noterna finns inskannade och musiken kan man lyssna på genom MIDI-ljud-

Skyskrapor på vägen till studiebesöket på Canadian Music Centre. Foto Johanna Grut

filer. Biografiska data om var och en av kompositörerna ges när denna information finns tillgänglig. Ytterligare 113 objekt kommer snart att läggas till eftersom denna samling utökas.

Punkt tre: *Public domain and creative commons resources for music* hölls av Terry Ravas (University of Montana, Missoula, MT)

Detta är inte mitt område och jag refererar kortfattat: Public Domain/offentliga-resurser är av stor vikt för musiker och forskare eftersom de inte omfattas av upphovsrätten vilket möjliggör en praktiskt taget obegränsad mängd användningsområden. Creative Commons-licensierad musik omfattar material av olika karaktär som visserligen är täckt av

vissa restriktioner men mycket kan användas utan att behöva söka ytterligare tillstånd. Både musiker och studenter kan dra nytta av detta.

Terry Ravas gick igenom vad man ska tänka på när man använder offentlig och Creative Commons-licensierat musikmaterial på flera sätt, åtminstone enligt amerikansk lag, vet inte om det kanske finns skillnader i Sverige:

1. Vad som definierar offentlig egendom och Creative Commons.
2. Hur man redovisar om ett verk är allmän egendom eller som omfattas av en Creative Commons-licens
3. Källor för att söka efter offentlig och Creative Commons-licensierat material musik

Kerstin Carpvik, Jaakko Tuohiniemi, Hanneke Kuiper, Kia Hedell, Anders Cato. Foto Johanna Grut

4. Några potentiella problem med att använda allmän egendom och/eller Creative Commons-licensierade verk.
5. Källor för att lära mer om det offentliga rummet och Creative Commons-licensierat material.

Till sist gav hon tips på länkar till användbara offentliga resurser med noter och musik:

- http://www1.cpdll.org/wiki/index.php/Main_Page (för körverk)
- <http://www.hathitrust.org/>
- <http://memory.loc.gov/ammem/mussmhtml/mussmhome.html> (amerikansk noter)
- <http://levysheetmusic.mse.jhu.edu/>
- <http://imslp.org/>
- <http://www.mutopiaproject.org/>
- <http://audionautix.com/>
- <http://ccmixter.org/>
- <http://archive.org/> med <http://archive.org/details/etree> (levande musik)
- <http://www.freesound.org/>
- <http://www.jamendo.com/en>

God utlåning av CD-skivor

Under måndagskvällen var alla konferensdeltagare inbjudna till en fest och visning av Bibliothèque et Archives nationales du Québec, ett stort stadsbibliotek och nationellt bibliotek under ett

och samma tak! Grande Bibliothèque är flaggskeppet i Bibliothèque et Archives nationales du Canada med uppgift att främja, sprida och bevara Québecs levande kultur och kulturarv. Detta är den största kulturinstitutionen i Québec BanQ, grundat 2005 och en viktig pelare i kunskapssamhället. Man tar emot ca 10.000 besökare per dag i enlighet med sitt uppdrag att erbjuda alla en demokratisk tillgång till kultur och kunskap. En framgångsfaktor är att det är byggt på en tunnelbanestation där ca 500.000 människor passerar varje dag!

BANQ erbjuder flera tjänster till stöd för emigranter och andra svagare grupper i samhället, som t ex ett språklabb och ett centrum för yrkesvägledning. Volontärer har workshops och man har sagostunder på 5 språk för 0–14 åringar. Man ordnar också "Summercamp" för barn i bibliotekets regi. Vi besökte naturligtvis Musik- och filmavdelningen som var enorm, rad efter rad med hyllor med cd-skivor, de har tydligen god utlåning och märker inte mycket av den digitala övergången. Det är också möjligt att titta på film, lyssna på musik på plats eller ge sin musikaliska kreativitet fria tyglar i ett rum med elektronisk utrustning. I ett övervakat rum utan fri access bevarade man sin nationella musiksamling där man välkomnar forskare men också en intresserad allmänhet att närmare studera Québecs musikaliska arv. Man var

noga med att inte något skulle bli stulet.

VOXPOP

Folkbibliotekens avdelning nummer två, Voxpop, handlar om populärmusikgenrer.

Först ut var Sharon McKinley (Library of Congress, Washington, DC) med *Willkommen, Bienvenue, Welcome! 67,000 songs from 18,000 shows, from 30 countries, in dozens of languages, spanning 5 centuries, by thousands of different composers and lyricists, all in 25 minutes.* Library of Congress har en otrolig rikedom av noter från slutet av 1700-talet. *It's showtime* är en databas som skapats för att ge fler en bibliografisk tillgång till utdrag ur operor, musikalerna, revyer och filmer. Huvuddelen av musiken är från USA, men det finns

“ “ Man tar emot ca 10.000 besökare per dag i enlighet med sitt uppdrag att erbjuda alla en demokratisk tillgång till kultur och kunskap. En framgångsfaktor är att det är byggt på en tunnelbanestation där ca 500.000 människor passerar varje dag!

en häpnadsväckande mängd utländsk musik i samlingarna. Kanadensiska och europeiska förlag har rutinmässigt sänt musik till USA för upphovsrätt och representationen av europeiska noter från tidigare och mellan de två världskrigen är förvånansvärt stor. Alla stora europeiska länder är representerade samt mer "exotiska" som t ex Azerbajdzjan och Filippinerna. Samlingarna används långt utanför en amerikansk publik vilket är meningen. Sökningar kan göras efter land, på namn, titel, publiceringsdatum och mycket mer. Alla som är intresserade av att höra mer eller letar efter något från utlandet är välkomna att ta kontakt direkt med Sharon McKinley (smckin-

ley@gmail.com) eller titta på möjligheterna på webbplatsen.

Nummer två var ett lokalt inlägg: *From France to North America – origin and creation of Québec pop music* med Benoit Migneault (Bibliothèque et Archives nationales du Québec, Montréal, Québec)

Alltsedan koloniseringen av ”Nya Frankrikes” första dagar under 1600-talet har musik varit en del av det dagliga livet för de nyanlända. Men sedan den Nordamerikanska revolutionen 1759 och fram till 20-talet var den fransktalande befolkningen avskuren från franska kulturella influenser. Det är först på senare tid som man har börjat forska i vistraditionens bakgrund och influenser. Naturligtvis ligger fransk visa i grunden men den har sedan formats av en nordamerikansk miljö och kommer alltid att vara representativ för Quebecregionen som den är, delad mellan två kärlekar: Frankrike och Amerika. Benoit Migneault höll en kort översikt främst om tiden fram till sjuttioalet och uteslöt helt alla som sjunger på engelska (Cohen, Mitchell...) Presentationen finns tillgänglig på IAML webbplats med kommentaren att PowerPoint 2010 behövs.

Sist en presentation ända från Sydafrika, *Anarchy in the archive again: A story of a South African Punk Music Collection* med Santie De Jongh (Documentation Centre for Music (DOMUS), Stellenbosch University, Stellenbosch)

I februari 2011 så tog Stephanus Muller (chef för dokumentationscentrum för Music – DOMUS vid Stellenbosch

Annika Simms fyndar på McGill Universitets fyra våningar stora bokhandel. Foto Johanna Grut.

University) och den aktuella författaren kontakt med musiksamlaren Ernie Pap, i Hout Bay nära Kapstaden. Detta ledde till ett avtal som gav DOMUS rätt att digitalisera hans samling för forskning om sydafrikanska populärmusik. Paps särskilda intresse för punkmusik härstammar från slutet av 1970-talet. Till en början bildade de brittiska grupperna grunden för hans samling men snart blev han alltmer intresserad av den inhemska punkscenen som grodde. Pap bjöd hem sydafrikanska punkgrupper, byggde upp ett nätverk, skapade fanzines och spelade in deras musik. Dessa fanzines innehåller recensioner av inspelningar och framträdanden, bilder och texter som ger en god bild av punkens betydelse i Sydafrika, för den visade sig ha stor betydelse i kampen mot apartheid där punkarna uttryckte starkt stöd för de svartas ställning. Musiken går hand i hand med en samhällskritisk

hållning. Pap släppte ca 30 inspelningar av sydafrikanska punk- och rockmusik. Den sällsynta och värdefulla samlingen av Ernie Pap är den enda i sitt slag i Sydafrika som replikerar utvecklingen av punkmusik i Sydafrika ur både producentens och artisternas synvinkel.

Som vanligt innehöll konferensen så mycket mer med sitt fullmatade dubbel-schema av parallella föreläsningar och konserter på kvällarna, möten med internationella kollegor och också tillfälle att äta middag med alla de svenskar som man inte träffar alltför ofta på hemmaplan.

Summary in English

This year's third issue is dedicated to the Swedish Broadcasting company. You can read about its five libraries and archives: the radio archive, the documentary archive, the research library, the music library and the sound archive. In this issue you can read an interview with four librarians working there.

You can also read about a newly digitized catalogue for music in art. The search language is English. <http://katalog.visarkiv.se/mtbl/Default.aspx?item=7>

One article is about a conference concerning equality in musical life arranged by Statens musikverk – Music Development and Heritage Sweden.

Annika Simms has written a report from the IAML conference in Montreal with focus on public library perspective.

Next year it is 100 years since the Swedish composer Werner Wolf Glaser was born and his son has written a letter to Musikbiblioteksnytt.

Det kom ett brev...

Musikbiblioteksnytt fick ett brev från Werner Wolf Glasers son Jo-Svend, före detta stadsbibliotekarie i Östersund, med anledning av artikeln om Glaser noter i Musikbiblioteksnytt 2011 nr 2. I artikeln stod tyvärr fel födelseår, taget från Sohlmans musiklexikon från 1975. Det vill vi naturligtvis rätta till.

"Werner, min far, föddes 1913. Han hade vid ett tillfälle anledning att ändra datum och det hängde sedan med i en del sammanhang. Dock aldrig "myndighetsmässigt".

Han komponerade en hel del utöver det som finns i verkförteckningen, framför allt pedagogisk musik, som dock alltid är "riktiga" kompositioner.

Det mesta av hans musik i original finns på STIM, men en del finns också i Västerås, närmare bestämt i Glaserarkivet, vårt arkiv, inhyst i Västerås Stadsarkiv. Kompositionerna liksom det övriga materialet i arkivet är privat och således inte en del av stadsarkivet. Det är inte allmänt tillgängligt. Närmare information kan du få genom stadsarkivet eller mig.

Hans notbibliotek, som var mycket omfattande, överlämnades som gåva till Mälardalens högskola när han inte längre kunde bo kvar i sitt hus och av hälsoskäl inte heller kunde spela piano. Det innehåller huvudsakligen pianomusik men också en del kammarmusik och en hel del sänger med pianoackompanjemang. Samtidigt fick högskolan hans musikböcker och studiepartitur, minus det som hans söner behöll.

Kom till Västerås den 11 april 2013, då uruppförs hans 13 symfoni vid 100-årsjubileet! Det blir säkert flera konserter med Glasermusik.

Med vänliga hälsningar Jo-Svend Glaser"